

РІВНЕНСЬКА ОБЛАСНА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ
ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ І НАУКИ
КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД «ЦЕНТР НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОГО
ВИХОВАННЯ ТА ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ»
РІВНЕНСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ

ПОГОДЖЕНО

Протокол засідання науково-
методичної ради Рівненського
обласного інституту післядипломної
педагогічної освіти

від 14 червня 2024 р. № 3

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ департаменту освіти і науки
Рівненської обласної державної
адміністрації

від 20 червня 2024 р. № 154

Навчальна програма з позашкільної освіти
еколого-натуралістичного напрямку
гурток «Ошибана»

1 рік навчання

м. Рівне-2024

Автори:

Тетяна БОНДАР – керівник гуртків комунального закладу «Центр національно-патріотичного виховання та позашкільної освіти» Рівненської обласної ради;

Сніжана ДУЖУК – завідувач еколого-натуралістичного відділу комунального закладу «Центр національно-патріотичного виховання та позашкільної освіти» Рівненської обласної ради;

Рецензенти:

Інна ВЛАСЮК – методист комунального закладу «Центр національно-патріотичного виховання та позашкільної освіти» Рівненської обласної ради;

Олена КУЗЬМІН – завідувач кабінету освітнього адміністрування Рівненського інституту післядипломної педагогічної освіти.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Ошибана – створення картин із природних матеріалів – засушених квітів, трави, соломи, кори дерев, насіння, шкірки банана, листків кукурудзи, водоростей, моху, тополиного пуху тощо. У перекладі з японської «ошибана» означає «пресовані квіти». Ошибана є цікавим видів творчості, а тому робота в гуртку відкриває широкі можливості для естетичного розвитку вихованців, навчання і виховання дітей на природних матеріалах, звичаях традиціях, обрядах українців.

Навчальна програма реалізується в гуртках еколого-натуралістичного спрямування закладів позашкільної та загальної середньої освіти та адаптована до проведення занять в дистанційному форматі. Керівник гуртка може сам визначати доцільність такого розподілу і вносити до програми відповідні корективи.

Програма гуртка розрахована на вихованців віком 7–18 років, у кількісному складі 10–15 осіб.

Метою даної програми є набуття вихованцями компетентностей у процесі засвоєння теоретичних і практичних знань з основ пресованої флористики - ошибани.

Завдання полягають у формуванні таких *компетентностей*:

пізнавальної – ознайомлення з поняттями та знаннями, які стосуються мистецтва ошибана та аплікації соломкою як видів творчості, з кращими зразками декоративно-ужиткового мистецтва пресованої флористики, основними поняттями витоків народної творчості, відвідування різних екскурсій, музеїв, виставок з пізнавальною метою.

практичної – оволодіння навичками заготівлі рослинного матеріалу та догляд за ним, обробки природного матеріалу та підготовки його до вигогтовлення аплікації, техніками ошибани та аплікації з соломи; створення власних композицій, а не сліпого копіювання готових зразків.

творчої - забезпечує формування фантазії, художнього смаку, уявлення про основні прийоми пресованої флористики; прагнення самостійно зробити власний виріб з використанням різноманітних технічних прийомів.

комунікаційної – поєднує координування пізнання народної творчості у мистецтві соломоплетіння, аплікації та вмінні пристосовувати ці знання на практиці; привчання дітей до вміння бачити прекрасне, поєднувати індивідуальну та колективну форми роботи.

соціальної – сприяє вихованню екологічної та громадянської свідомості, національної гідності засобами флористичного мистецтва; взаємодії в колективі, прагнення до створення комфортного доброзичливого клімату; вмінню протистояти негативним явищам соціуму.

У гуртку діти здобувають навички роботи з природним матеріалом, вивчають основні техніки та технології. Гуртківці знайомляться з історією народних промислів в Україні та безпосередньо в даній місцевості, зокрема, з виготовленням виробів із соломи, видами виробів з природних матеріалів, народними обрядовими виробами із соломи, побутовими предметами та прикрасами: оберегами, народною іграшкою тощо. Вони вивчають прийоми підготовки природного матеріалу до аплікації, правила безпечної роботи з матеріалами та інструментами, опановують технологічні й естетичні вимоги щодо композиції різних видів, виконують аплікації за зразком і на вільну тему, створюють геометричні, анімалістичні, рослинні композиції.

Програма інтегрує знання гуртківців з історії, екології, народознавства, ботаніки, креслення, образотворчого мистецтва. Для розширення світогляду учнів планується проведення екскурсій до музеїв, на виставки творів народного мистецтва, зустрічі з народними майстрами.

Навчальна програма передбачає 1 рік навчання основного рівня – 144 год. на рік/4 год. на тиждень.

Формами контролю за результативністю навчання є підсумкові заняття, творчі звіти, участь у виставках і конкурсах екологічного спрямування.

Програма є орієнтовною. Відповідно до організаційно-педагогічних умов гуртка можуть бути внесені зміни.

Основний рівень
ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ п/п	Розділ, тема	Кількість годин		
		теоретичні заняття	практичні заняття	усього
1.	Вступне заняття	2		2
2.	Ошибана – мистецтво пресованої флористики	6	10	16
3.	Підготовка природного матеріалу для аплікації	6	10	16
4.	Виконання творчої роботи за зразком	4	8	12
5.	Геометричні композиції з флористичного матеріалу	4	8	12
6.	Анімалістичні композиції з соломи	4	12	16
7.	Рослинні композиції з соломи	4	22	26
8.	Композиції з моху	4	4	8
9.	Аплікація на вільну тему	6	20	26
10.	Обробка виробів електроінструментами	2	6	8
11.	Підсумкове заняття	1	1	2
Разом		43	101	144

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступне заняття (2 год)

Ознайомлення з планом роботи гуртка на навчальний рік. Правила поведінки в колективі. Організаційні питання. Інструменти та матеріали.

2. Ошибана – мистецтво пресованої флористики (16 год)

Теоретична частина. Мистецтво ошибана – живопис квітами. Український національний колорит у мистецтві ошибана. Квіти в Європі та Україні. Художні принципи ошибани. Технологія пресованої флористики.

Практична частина. Екскурсії для ознайомлення з природою, історією і культурою краю. Відвідування краєзнавчих, природничих та історичних музеїв. Зустрічі з народними майстрами.

3. Підготовка природного матеріалу для аплікації (16 год)

Теоретична частина. Історія народних промислів в Україні та в даній місцевості. Сухоцвіти, солома злаків та інші природні матеріали для флористики. Консервації природного матеріалу. Гербаризування рослин. Висушування об'ємних квітів. Види солом'яних виробів, народні обрядові вироби із соломки, побутові предмети та прикраси з висушених рослин. Види соломки, яку застосовують в аплікації.

Практична частина. Заготівля природних матеріалів, заготівля соломки, термін заготівлі, правила обробки та зберігання. Сорти соломки та їхні особливості. Декоративні властивості соломки: колір, блиск. Способи їх зміни. Види інструментів. Безпечні прийоми роботи електроінструментами. Збирання соломки, сушіння, вирізування вузликів, сортування. Розрізування соломки вздовж волокон, фарбування, прасування. Підбір солом'яних стрічок за кольором і розправлення їх. Оволодіння безпечними прийомами роботи з різучими, колючими та електроінструментами. Екскурсія в природу.

4. Виконання творчої роботи за зразком (12 год)

Теоретична частина. Завдання за зразком – флористична аплікація «Пейзаж». Ескізи для ошибани. Особливості малюнка в аплікації. Матеріал для фону. Види клеїв, які застосовуються для аплікації

Практична частина. Варіанти виготовлення пейзажів з флористичного матеріалу. Розробка ескізів. Копіювання малюнка. Розбивка малюнка на окремі елементи. Підбір матеріалу. Виготовлення аплікації.

5. Геометричні композиції (12 год)

Теоретична частина. Три основні елементи для виготовлення виробів із соломки: «плотик», «батіжок», «косичка». Прийоми наклеювання соломки. Геометричні елементи в аплікації.

Практична частина. Виділення елементів геометричного характеру в аплікації. Виготовлення малюнка. Розбивка малюнка на окремі елементи. Наклеювання соломки.

6. Анімалістичні композиції з соломи (16 год)

Теоретична частина. Технологічні та естетичні вимоги до анімалістичної композиції. Солом'яні фігурки птахів і тварин. Види солом'яних птахів: підвісні та які стоять на двох ногах або на одній нозі-підставці. Коник — традиційний український зразок солом'яної пластики. Варіанти виготовлення.

Практична частина. Виготовлення каркасів. фігурок. Доповнення каркасів фігурок накладними фрагментами, сплетеними із соломки. Декоративне оформлення голови, крил і хвоста птаха. Оздоблення плетінням із соломки. Декоративне оформлення фігурок інших тварин. Використання в роботі натуральної і фарбованої соломки.

7. Рослинні композиції з соломи (26 год)

Теоретична частина. Закони композиції. Побудова композиції з рослинними елементами. Квіти України. Стилзація рослинних елементів. Квіткова композиція простої форми.

Практична частина. Робота над ескізом рослинної (квіткової) композиції. Розбивка ескізу на елементи. Виготовлення відповідної картонної форми. Перенесення елементів квітів з ескізу на кальку. Виготовлення великої та малої квіток. Виготовлення листків. виготовлення фону для аплікації. Наклеювання елементів композиції.

8. Композиції з моху (8 год)

Теоретична частина. Види моху, що використовуються у флористиці. Способи стабілізації моху. Барвники для моху. Догляд за композиціями з моху.

Практична частина. Заготівля моху. Стабілізація моху різними способами. Фарбування матеріалу. Розробка ескізів композиції. Виготовлення площинної композиції з моху. Оформлення композиції у паспарту та рамку.

9. Аплікація на вільну тему (26 год)

Теоретична частина. Вибір теми та її обґрунтування. Сучасні зразки флористичних композицій. Комбіновані техніки.

Практична частина. Розробка ескізу. Підготовка поверхні виробу. Виготовлення елементів композиції. Оформлення композиції. Вирізання окремих елементів задуманої аплікації. Захист проєкту.

10. Обробка виробів електроінструментами (8 год)

Теоретична частина. Технологічні прийоми обробки виробів електроінструментами.

Практична частина. Правила безпеки праці у роботі з електроінструментами. Нанесення ліній тонування та випалювання електропаяльником.

11. Підсумкове заняття (2 год)

Теоретична частина. Творчий звіт гуртківців

Практична частина. Відбір кращих робіт та оформлення виставки.

Відзначення кращих учнів.

ПРОГНОЗОВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

Вихованці мають знати і розуміти:

- технологію ошибани;
 - техніку висушування рослин для аплікації;
 - види соломки, що застосовується в аплікації, її особливості;
 - способи обробки соломки;
 - основні кольори та кольорові гами;
 - основні прийоми побудови композиції;
 - технологічні та естетичні вимоги до композиції різних видів;
 - технологію виготовлення аплікацій з соломки;
 - технологічні прийоми обробки виробів електроінструментами;
- правила безпечної роботи з електроінструментами.

Вихованці мають вміти і застосовувати:

- вибирати матеріали та інструменти залежно від завдань;
- правильно застосовувати інструменти в роботі;
- готувати природні матеріали для роботи;
- працювати над ескізом за шаблонами;
- застосовувати прийоми наклеювання соломки;
- виготовляти матеріал для фону.

Вихованці мають набути досвід:

- заготівля природного матеріалу для композицій;
- створення композицій з пресованої флористики;
- оформлення аплікацій з рослин;
- участі у виставках.

ЛІТЕРАТУРА

1. Абрамова А. Весела майстерня. — К.: Малюк, 2024. 216 с.
2. Верховець В. Квіткова абетка. Харків: Талант. 2014. 267 с.
3. Гусакова М. О. Аплікація. — К.: Освіта, 2007. 198 с.
4. Доченець М. Різнотрав'я. Гербарій саду життя. Ужгород: Карпатська вежа. 2021. 285 с.
5. Джесіка Ру. Флорографія. Ілюстрований довідник з вікторіанської мови квітів. Київ: ArtHus. 2022. 224 с.
6. Каченаускайте Л. Аплікація. — К.: ТОВ «Видавництво АСТ «Сталкер», 2004. 314 с.
7. Кирстин Роджерс, Сара Кан. Дикі квіти. - К.: Ранок, 2019. 80 с.
8. Пославський О. Природа, фантазія, творчість. — К.: Веселка, 2000. 97 с.
9. Федотов Г. Сухі трави. Основи художнього ремесла. — М.: АСТ-Пресс, 1997.
10. Юввал Золмер. Велика книга квітів. Київ: Ранок, 2022. 167 с.